

ga velik nepokoj obhaja; tretji so nepremakljivo stali in čakali, kaj nam bodo povedali še. Vsi smo bili močno žalostni, slišati take prigodbe. Eni so se po s. maši na placu menili: „Dête, če si bodo noviga papeža izvolili, si bodo mogli tudi noviga Kristusa omisliti;“ mi pa pri starim ostanemo; stara véra, staro vino, stara petica, to trojno je dobro, je stara govorica. Ravno zato je pa nas predzadni vaš list, ki nekaj od s. očeta govori, tolikanj razveselil, de smo ga práv iz celiga serca poljubili (kušnili). Vé nas Slovence že dobro poznate; zato pa le tisto govorite, kar je resnično in pravično.

26. dan pretečeniga mesca nam je smert visokospoštovaniga blagorodniga gospoda Otona Barbota grofa Vaksenšteinskiga nanagloma iz časnosti v večnost preselila. Kako jih je ljudstvo ljubilo, se je vidilo ob času pogreba — kér je veliko, veliko gosposkih in kmetijskih ljudi s solznimi očmi za pogrebom šlo. Práv žal nam je za Njih. Bog Jim daj večno luč! *)

J. G.—n.

Kaj se je zgodilo v Smeledniku?

Tako je marsikteri v Ljubljani 6. tega mesca prashal, ko je vidil, de so se trije vozovi vojakov namenili v Smelednik, pa so se spét na cesti pred Maličam nazaj vernili.

Jez se moram za svoje sorojake potéginiti, de ne bojo več osramoteni, kar zaslužijo. Poslušajte! Smeledniška grajšina ima svojim podložnim kmetam nekatere posojila od lét 1806 in 1809 plačati; razdelk je že sicer storjen, tode zavoljo grajšinske pritožbe do c. k. dvorne pisarnice, leži že ta reč od léta 1846 na Dunaji. Koj po dovoljenji nove ustave so jéli kmetje barati: kdaj de bodo vünder enkrat te posojila nazaj poplačane? — Primérilo se je, de je léta malitravna tudi eno drugo kmetijsko posojilo na kamerlno zakladnico (kasó) v Ljubljano došlo v znesku od 1524 goldinarjev. To so kmetje zvédili. — Prigermi jih 30. veliciga travna okoli dvajset mož (pa ne iz Smeledniškiga kantona) v grajšino, in jéli so tírjati posojila, kér so rekli, de so unidan v Ljubljani zvédili, de denar že v Smeledniku leži. — Bolj ko so jim gospod baron pravili, de ta denar v Ljubljani v kameralni zakladnici leži, bolj so to svojo trobili in so tudi oistro govorili. Ločili so se s tem pristavkam, de bojo v osmih dneh zopet po te denarje prišli.

Osmi dan pride, 6. téga mesca, in koj zjutraj doide do gospoda barona naznanilo, do so nekteri šuntarji resnično po vaséh hodili in ljudi nagovarjali, ta dan v grajšino priti. Neutégama so gospod baron, akoravno jim je bilo odsvetovano, v Ljubljano pisali, in to je vzrok, de so se trije vozovi vojakov v Smelednik namenili, kér naše c. k. poglavarstvo za mir in pokoj serčno skerbi. Pa kaj se je tukaj zgodilo? — Prišli so rés nekteri kmetje od mnogih krajev; tudi množica ženskih je bila med njimi, pa ne mislite de bi bili iméli kake orožja, ampak čakali so pred gradom in so se besedovali zavoljo posojil.

Kér so gospod baron Lazarini meni pred ta večer vse zadeve téh posojil spisane podali, sim zložil kratko razjasnjenje v domačim slovénkim jeziku, stopil sim med nje in sim jim vse po pravici práv po domače povedal, rekoč: de 1524 goldinarjev v kameralni zakladnici v Ljubljani leži, de ta denar tako dolgo ne more biti razdeljen, dokler razdeljenje od drugih posojil

iz Dunaja ne pride, de je tedaj malo še za poterpéti, de bota oba zneska vkupej poplačana.“ Vsi so bili s tém podučanjem zadovoljni in so rékli: gospod takole se mora s kmetam govoriti, de razumê.

Prosili so me, de naj jim pripomorem, de bo ta reč tudi na Dunaji dokončana in naredili smo neutégama na gospoda ministra notranjih zadév, prošnja, prvič v nemškim, potlej pa v slovénkim jeziku, in poslali smo jo na Dunaj. To je gotovo prva prošnja v našim jeziku, in gotovo vam povém, de se na Dunaji ne bojo tolikanj grozili čez to prederznost, kakor nekteri nemškutarji v domači deželi. Na to so se vsi kmetje tako mirni domú vernili, kakor so prišli, in preden je bilo poldne, že nobeniga več ni bilo. Zató je pa tudi tisti, ki je po vojake pisal, neutégama odpoved v Ljubljano poslal.

Vidite iz te resnične povésti, de naši kmetje niso taki razbojnik, kakor kdo misli, — de pa stare pravice tírjajo, jim tudi ne bode nihče zaménil. To pa je napčno, de zevači in neumni širokoustniki s šuntarjimi ljudi sleparijo, druge v nepotrebno skerb, sami sebe in druge soséde pa v sramoto in zaničevanje pripravljajo.

Smelednik 7. rožnika 1848.

Ambroz.

Poprava nekterih misel in besedi.

Po kmetih je, kakor ste že večkrat v Novicah brali, sedanje dni veliko govorjenja, ki clo nič resnice v sebi nima, — sej v mestih tudi ni drugači, če ne huji. Le za nektero se hoče pisatelj tega nekaj zmeniti.

Pravijo: Papež rimski so v Ameriko zbežali. De se to ni zgodilo, se iz vsih Novic lahko prepriča vsak. Dalje govore: Papež so si ženo vzeli, in so tudi vsi duhovšini rimske ali latinske cerkve se ženiti dovolili. Tudi temu ni res, in ne more res biti. Apostelj sv. Peter je kdaj Gospodu rékel: Gospod! mi smo vse zapustili: ženo, otroke, hiše i. t. d.; gotovo njegov nastopnik Piji IX. drugači storiti ne bo iskal. V izhodnji cerkvi ali med starovérce, se je sicer nižjim duhovnim od kdaj dopustilo, žené iméti, pa si jih morajo pred poročiti, predin so posvečeni, potem ne smejo nobene več iskati; škofi pa tudi tamkej ne smejo iméti žen; in oženjeni duhovni imajo po postavah zastran božje službe nekatere zadržke, ki neoženjenih ne zadevajo. — In kje bodo duhovni današnji dan še zene in otroke redili, kér jim nekteri še to hočejo vzeti, kar za se potrebujejo? Sej bi še Papežu kmalo deželsko oblast odrekli.

Tudi je misel in glas, de vsih sedanjih prekucij zlasti na Laškim je začetnik in podpihovavec Papež Piji IX. Za to stran se je sam izgovoril v zboru kardinalov 29. maliga travna tega léta. Tamkej on vpričó vsih pové, in da tudi nepokojnemu ljudstvu oznaniti: „De, kar je počél v svojih deželah, je storil potem, kar se je že popred v poboljšik ljudstva tírjalo. Prekucije ljudstev na Laškim in zunej Laškiga niso od njega izšle. Avstrijani naj ne bodo njemu sovražni, če ni mogel nekterih uderžati, ki so zmed njegovih podložnih se v zgodbe severniga Laškiga méšali; vojakov svojih ni on iz družiga namena na mejo poslal, kakor de bi bili papeževe dežele varovali. Kér so nekteri hotli, de bi tudi k vojski zoper našiga Cesarja pristopil, on očitno spozná, de mu je vojska splòh gnjusóba, kér mora kakor naslednik sv. Petra vse narode in ljudstva z enako ljubeznijo obseči. Tudi se ne more uderžati, de z nevoljo zoper tiste se izgovori, ki po pismih in novicah oznanujejo vesoljno Laško svobodno državo, ktere prednik bi Papež bil.“ — Iz teh besedi se vidi, de ni bil nikdar namen Papeža Pija IX. take nepokoje, kakoršni so zdaj, napraviti, in de njegovi vojsaki so zoper njegovo voljo čez mejo planili.

Tudi so povédali, de so Papež molitve za našiga Cesarja po Laškim za velki teden prepovedali. Če se je to zgodilo, je le práv razločiti. V mašnih bukvah so velki

*) Kmetijska družba je zgubila nad Otonam grofam Barbotam eniga svojih nar pridniših podpornikov. Rajaki so bili tudi skozi in skozi Slovenec; po slovensko so se nar raji pogovarjali. Poglejte kazala prejemnikov Novic od njih začetka noter do zdej: Otona Barbota ne boste nikdar pogrešovali. Nadjamo se, de slovenski duh časti vredniga očeta bo živel v njegovim ljudomilim sinu nasledniku.

velki petik in veliko saboto prošnje za cesarja, to je pa za rimskiga cesarja, kakor pristavik kaže, de naj se Bog ozre na rimsko cesarstvo. Rimski cesar se je imenoval nemški kralj skoz tavžent lét, kér je bil od Papeža izvoljeni varh rimske cerkve. Kar je pa rajni Cesar Franc I. se rimski in nemški kroni odpovedal léta 1806, ni rimskiga cesarja več, tedej se tudi ne more moliti za rimskiga cesarja, ne v Rimu ne drugje. Pa naš Cesar se imenujejo zdaj avstrijski Cesar; zatorej smo pa pri nas molili za prekersanskiga Cesarja Ferdinanda, in de se Bog ozre na Avstrijsko cesarstvo.

P. H.

Perva velika skupšina slovenskiga zbora v Ljubljani.

6. dan tega mesca so bile v prvi veliki skupšini (Versammlung) slovenskiga zbora njegove postave posvetoane in vodstvo izvoljeno.

Omikanje in razširjenje slovenskiga jezika po vsih mogočih in po ustavi pripušenihi potih naj bo po enoglasnim sklepu namen tega narodniga zbora, ki se ne bo vtikal v politiške reči. — Postave ki se bojo berž ko bo moč na znanje dale, bojo vse na tanjko povedale; danes le povémo, de vsak pošten in omikan človek gosposkiga ali kmetiškiga stanú zamore ud tega zbora biti. Ljubljancan je samci plačajo na léto 4 gold.; z družino pa 6 gold. — Vunanji pa le polovico tega. Zraven tega odrajta vsak nov ud pri pristopu še 2 gold. za vpisnino (Einschreibgebühr). Bolj odrašena šolska mladost ktera zamore tudi v to družbo stopiti, plača v vsim le 2 gold. na léto.

Gosp. profesor Dr. Bleiweis, vrednik Novic, so bili vodja slovenskiga zbora izvoljeni, gosp. Dr. J. Matija Sporer, svetovavec c. k. deželniuga poglavarstva i. t. d. pa vodja-namestnik.

Odborniki so naslednji gospodje: Dr. Henrik Martinak, Dr. Viktor Hradecki, Dr. Blaže Krobath, c. k. dvorni in sodni pravdosrednik; Matevž Cigale, vrednik „Slovenije“, Janez Bučar, konc. prakt. c. k. kameralne prokuracije (obá poslednja sta tajnika zbora), Dr. Matija Burger, c. k. dvorni in sodni pravdosrednik; grof Gustav Aversperg, vlastnik mnogih grajšin; profesor Luka Martinak, Lorenc Kunšič, svetovavec c. k. mestne in deželne sodnije, Leopold Höffern vitez Saalfeldški, Korl Raab, tajnik c. k. deželniuga poglavarstva, Jožef Kersnik, konc. prakt. c. k. deželniuga poglavarstva, Emanuel Matavšek, c. k. kantonski komisár Ljubljanske okolice in pa Dr. Šimen Strupi, c. k. deželni živinozdravnik.

Vsi izvoljeni gospodje so radi prevzeli sebi izročeno vodstvo hvale vredniga domorodniga zbora, kterimu se bo vsak rodoljub Slovenec gotovo z veseljem pridružil.

N—c—

Práv takó!

Hvala, vedna hvala Vam Novice! za toliko lepih nauk, za tolikanj dobrot in koristnih reči, ki ste jih v prid domovine po deželi razširile. Mile Novice! tudi do mojiga sčla, v Novo Vas, desiravno ne v berlogih ležijo, ste prišle k večji sreči in blagostanju prebivavcov in vesele mladine. Zbudili so se vender enkrat, z veseljem rečem, iz terdiga spanja svojeglavnosti, zaslišali so glas vpijočiga v pušavi, tudi Novljanem je napredovanje sedanjih časov mar, kar ste Ve predrage in neprecenljive! sprožile in po materno priporočevale. Berejo Vas pazljivo, vsaki list posebej in po večkrat, kar ljubi so jim Vaši zlati nauki in sveti. — Je pri Novi Vasi pusta gmajna, občinski pašnik cele vasi, po imenu Log, kamor so dozda spomladi in jeseni ovce, poléti pa govejo živino gonili, de je suho travo grudila in skoz germovje, s kterim je vse prepreženo bilo, le

težavno lazila, na večer pa bolj sostradana domú pribokala, kot je iz hleva šla; z eno besedo, le malo je koristi dajal, sicer pa je bil vzrok marsikakiga krega in besedovanja, takó de se ga je sploh imé, travnik prepíra, prijeló. Tem in enakim napakam enkrat v okom priti, si, svojo dozdažno svojeglavnost pustivši, sežejo v roke in pokličejo zemljomerca gosp. Udríka iz Graclea, ki jim je pašovnik pred velikonočnimi prazniki izmeril, de je vsak svoj del, kteri mu gre, se vé de zastopivši se, prejel. — Kakor pri vsaki novi napravi se je tudi tukej protivnikov najdilo in širokoustnih posmehovavcov, ki so na vse gerlo vpili, de bodo Novljanje zdaj zaklade kopali in penězov ko čepin imeli, ko si bodo ta kosček pušobe razdelili, in kteri so si na vso moč prizadevali, to reč popolnoma razdreti; pa saj ne vedó taki, kaj govore! — Kmaló, menim, bodo spoznali, de to délo ni bilo zastónj, de bo z obilnim sadam kmalo povernjeno. Čeravno ne bodo cekinov kepali, vender bo sedanji pridelk in dobiček veliko večí od poprejšnjiga na pusti gmajni; kér so to, kar je pred mervto in skorej brez vsíga dobička ležalo, v prid obračati jeli. — V izgled naj bo drugim vasém, ki imajo še kaj tacihi nerazdeljenih pašnikov, na ktere le uboge živinčeta gonijo, de pod milim neham stradajo; otroci pa brez čuvajev, namesti de bi v šolo hodili in se kaj družiga koristniga učili, nemarno po hosti se plazijo, dokaj škode bližnjimu učinijo in sebe pa zanemarijo. — Že se okopuje in glešta, de je kaj, de je le veselje gledati; kmalo se bodo iz poprejšnje pušobe vertovi vzdignili. — Novljanje, tako je práv!

—ž—

Oznanílo krajnskím kmetám.

Milostljivi Cesar so 23. dan pretečeniga mesca podpisano pismo krajnskím stanovam poslali, v kterim stoji, *de do konca tega léta se imajo desetina, tlaka in vse druge navadne gruntne dacije kakor dozdej natanjko odrajtati ali pa po patentu od 14. grudna 1846. léta poravnati* (izglihati). *Z novim létam pa bo vse to nehalo proti tem, de se bo tarifa postavila, po kteri se ima odkupljenje zgoditi. V ti reči nimajo samo deželni stanoví govoriti, temuč tudi drugi grajšaki in pa tudi kmetje.* Torej je na 19. tega mesca deželni zbor v Ljubljano poklican. — *Letašnje léto se morajo tedej desetina, tlaka in vse druge gruntne dolžnosti po starim opravljati: tako zapové Cesarsko povelje!*

„Krajnc Krajncam!“

Pod nadpisam „Krajnc Krajncam“ je spisaril nekdo, ki svojiga imena ni na znanje dal, podučenje Krajncam, ki toliko laží obseže, de bi radi zvedili, kdo je ta mojster-skaza? Celi spisek neznaniga pisaca ne zasluži, de bi ga natanjko pretresovali; sej je že dovelj, če le ene same debele laží opomnimo, ktero „neznani Krajnc Krajncam“ pripoveduje, namreč: de smo mi Slovenci kristjansko véro po Nemcih sprejéli, kér vunder vsak prost Slovenec vé, de slavna brata Ciril in Metod, ki sta učila v 9. stoletji Slovence, Bogá práv spoznati in njemu služiti, pa tudi brati in pisati, sta bila slovenskiga naroda. Lejte! ko bi bil „neznani Krajnc“ le Novice bral (če jih zna brati?), bi se bil lahko tega že večkrat podučil, posebno pa iz lepiga sostavka 1846. léta „Brata Ciril in Metod v naših šolah.“ — Kar „neznani Krajnc“ od hvale nemškiga jezika pripoveduje, to vsak kmet sam vé, de če človek več vé in zna, boljši je — de je pa perva potreba, v svojim domačim jeziku dobro brati, pisati, rajtati znati zlasti tistim, ki v svoji domovini živijo. — Dragi „Krajnc“! mende se Vam je zdélo, de boste na sramoti ostali, sicer bi se nam bili imenovali, kdo de ste.

Dr. B.